

Ulloq Maajip 30-iat 2023

UPA 2023/150

Tusagassiortut Kalaallisut oqaluttunik amigaateqarneq qanoq iliuuseqarfigisinnaanerlutigu Oqallisissiatut siunnersuut. (Inatsisartunut Ilaasortaq Nivi Olsen, Demokraatit)

Siumumiit Demokraatit oqallisissiaannut pingaaruteqartumut qujavugut.

Siumumiit isumaqarpugut nunatsinni tusagassiorneq nunatsinnut pingaaruteqarluinnartutut inissisimasoq. Tassami sumiluunniit nunagisami nunarsuarmioqatigiinnerullu aqqani tusagassiutit qitiulluinnartutut inissinneqartarput. Tamat oqartussaaqataanerannut qitiulluinnarmat. Kisianni aamma innuttaasut eqeersimaaqataanerannut, peqataanerannut oqartussaasullu sumut killinnerannut isummersuutitut isummersoqataanissamullu qitiulluinnarmat.

Tusagassiorneq suunersoq itisilertumik eqqarsaatigigaanni tassaavoq inuiaqatigiit katersuuffigisartagaat, oqaloqatigiiffigisartagaat, isummersorfigisartagaat, ataatsimoorfigisartagaat kulturikkullu eqeersaatigisartagaat. Tassa taamak tusagassiorneq inuiaqatigiinni qitiulluinnartigivoq.

Tusagassiortummi tassaapput nunami aqutsisuusunut nakkutilliisut, inuiaqatigiinnut oqartussaaqataaffiusumiittumut oqariartortartut. Taamaammat tusagassiortuuneq imaannaanngilaq, kikkunnit tamanit ilisimaneqalartarput, sakkortuunillu qaqitsinerminni unammillernartunik misillerfigisinnaasarpaat.

Tusagassiortuuneq imaannaanngitsunik atugassaqqartoq ilisimatussutsikkut misissukkat takutippaat. Sualuppoq kalaallit oqaasiinik oqaasillit danskisuunngortitsisariaqartarnerat imaluunniit danskit allamiulluunniit oqaasii kalaallisuumut nammineq nutsertariaqartarneri sulinerminni initoorujussuusut ersersinneqarluni. Akissarsiaminnilu nutserisarnermut tapiat qiviaraanni tupigusunnaannarpoq, piffissammi annerpaartangajaa ilimanartumik nutserinermut atortarsimassammassuk, uffali piffissaq taanna sammisap itisilernerunissaanut apeqqutinillu pitsaasunik sananissaminnut atorluarsinnaagunaraluaat.

Ukiorpanngortunilu kalaallisut oqaatsitta atugaanerinni, oqaatsitta kimeerukkaluttuinnarnerat oqallisigineqartaqaaq. Ullumikkummi nutsigarparujussuarnik nittartakkakut aviisitigullu atuagassinneqartarpugut, qaqtiguulernikooqaallu kalaallisut oqaatsivut atorlugit allaqqaarneqartartut. Tassunga peqqutaaqataasutut misissuinerit takutippaat, tusagassiornermi oqaatsit marluk atuutsinneqarneri, kalaallisut danskisullu.

Kalaallit Nunaata Radioa Namminersorlutik Oqartussat aningaasalersorpaat, tamannalu aamma immikkut inatsiseqarpoq, tassa Public Serviceulluni. Ukiumoortumik inatsip iluani suliassaat qimerluualaaraanni aningaasartuutissat aammalu piffissaq tusagassiortumut atugassaritinneqartartoq ataqtigiinnginnerat assortorneqarsinnaanngilaq. Suliassaannut sulisut amerlassusaat naammangillat, pipallatarparujussualiorfittulluunniit massakkutut inatsiseqarnitsivut taasassaannaasutut nalilerneqarsinnaalluni.

Aningaasat atugassat aammalu KNR-ip neqeroortugisinnaasai pingaarnersiortariaqalersutut isikkoqarput. Ukiumummi aningaasaliissutit qiviaraanni matuugassarpassuarnut nalimmassarniarsarisarnerat apeqqusernarseqqalersimammat, taamaanneranilu tusagassiortutut sulinerup atugassarititai pitsaasumik sulinissamut sinaakkuteqarluaratik.

Tusagassiuinermut tunngatillugu imaqarluartunik, itisiliinertalinnik eqqarsalersitsisunillu aallakaatitassiornerup nukittorsarnissaa pingaaruteqarpoq. Tusagassiutinik kiffartuussinissamik isumaqatigiissut ullutsinnut naapertuuttunngortillugu nutarteqqinneqassasoq Siumumi anguniakkatsinniippoq.

Taamaattumillu ukiuni kingullerni Siumumiit medieforlig qaqqittarnikuuarput, uggornaraluartumillu sulii partiinit allanit tamanna akorneqarsimanngilaq. Taamaammat qujavugut Demokraatit una qulequtaq allaanerularuartaq pingaaruteqartorli qaqqimmassuk.

Piffissaq massakkut atugarput naapertorlugu, Namminersornermiit Naalagaaffinngornissamut ikaarsaariarfigilikatsinni, innuttaasut peqataatinnissaat pingaaruteqartupilussuanngoqqavoq. Taamaammat pisariaqartilluinnarpagut tusagassiorputta itisiliinertalimmik misissuisinnaanissaat, piffissaqarluarlutik qulequttanut misissuisinnaanissaat, apeqqtissaminnik pitsaasunik eqqortunik sanasinnaanissaat, pitsaasunik programeqarnissaat, minnerunngitsumillu ullormut inuiaqatigiinnut pitsaasumik tutsuiginartunik, eqqarsalersitsisunik, assigiinngisitaartunik imaqarluartunillu tunniusaqarsinnaanissaat.

Immikkut suleqatigiissitaliortoqarnissaa Siumumiit pingaarutilittut aamma inisseqqatipparput. Kisianni Decemberimi 2010-meersumi suleqatigiissitaasimasut saqqummiussaat aamma atuaraanni nunatsinni tusagassiornerup unamminartui ersareqaat, uggornaraluartumillu ulloq manna tikillugu sulii iliuuseqartoqarnerunikuunani.

Massakkulli piffissaq allanngoriartupilooreerpoq, nittartakkakkut paasissutissat unammillernartut atugarilernikuuagut, uani tuluttut taaneqartartoq Artificial Intelligens, tassa kalaallisut toqqaannaq nutseraanni silatussuseq inunnit sanaajunngitsaq, nunarsuarmioqatigiulluta unammillerterilernikuuarput. Taanna Big Datamiit pinngortinneqarnikuuvoq, tassa nittartakkap atuarsinnaasai katersukkat assigiinngitsorpasuarput qulequttanut immiussuunneqartartut ataatsimoortileraanni ilisimasarparujussuit katersuunnerinni ilisimasat annertoorujussuannorsimammata, taakkulu aaneqarsinnaanngornikuupput. Ulorianartuali tikkuarneqarpoq, tassa tusagassiornerit eqqunngitsut siammarterneqarsinnaalersimapput. AI-lu atorlugu allaat ullutsinni ilisimatussutsikkut allaaserinnineq ajornanngitsuaqqamik ingerlanneqarsinnaalernikuuvoq, taannalu sulii ineriartorpoq.

Saniatigut nittartakkakkut naapittarfiit nunarsuarmi aamma atugaallualernikooqaat, tassanilu inuit nittartakkatsigut naapinnerminni isummersortarput, ilaatigut tusatsiakkat tutsuiginanngitsut siammarterneqartarlutik. Tassunga tunngatillugu Nordisk Ministerrådimit Suleqatigiissitaq, kalaallimit aamma peqataaffigineqartoq, qanittumi saqqummiussaqqarpoq, taannalu innersuussuteqarpoq, tamat oqartussaaqataanerata aqqani killiligaanani oqaaseqarsinnaanermut illersuineri sinaakkutissianik tikkuussilluni.

Taamaammat nunarsuatsinni teknologip ineriartupiloorerata aqqani tulluurtunngorpoq nutaamik tusagassiorneq eqqarsaatigissallugu ineriartortittuassallugulu.

Nunatsinnimi tusagassiorneq aatsaat taamak pingaaruteqalertigivoq, pisariaqartilluinnarpagut pitsaasumik tusagassiorfeqarnissarput. Pitsaasumillu tusagassiorfeqarniarutta sulisut atugaasa pitsaanissaat pingaaruteqarluinnarmat, tassani illorsuaq, atortut, suliffiup aqqissuussaana minnerunngitsumillu tusagassiorput akissamikkut pitsaasumik inissisimaffissaat, sualuppoq immikkut oqaatsinut tunngasunut pitsaasumik tapeqartitsilernissaq pisariaqarluinnartutut isigaarput.

Ersarissarumavarpullu tulliani aningaasaqarnikkut Kalaallit Nunaata Radioanut isumaqatiginninnerup aallartinginneranni partiit tamattaalluta inuiaqatigiinnut suut tusagassiiinermi pingaartinnerpaassanerlugit

eqqartueqatigiinnissarput, innuttaasut Naalagaaffinngornissap qanittuaranngornerani, mittarfissuit naammassiliivinnerinni, inuiaqatigiit tamattaalluta oqalliseqataaffissatsinnik, innuttaasut politikikkut malinnaaffigisassaannik, kikkunitsinnillu eqqaasitsuartussamik katersuuffeqarnissarput piffisanngorluinnarmat.

Piumanngilagummi inuiaqatigiit tusagassiornerup nukilaanneranni imminnut tutsuginanngitsunik siamarterilernerminni avissaartuuttut.

Piumavagut inuiaqatigiit eqeersimaartut, eqqarsaqataasut, isummersortut, eqqunngitsunik tikkuussisut, peqataasut nukittuullu – Eqqortorlu tunngavigalugu oqaloqatigiittut.

Tamanna aatsaat katersuuffeqartinneqarnermikkut, periarfissaqartinneqarnermikkut, tutsuiginartunik itisilertunillu tusagassaqarnermikkut pisinnaavaat.

Taamaamat Siumumiit una oqallisissiaq tigulluarparput, Siumumiillu Naalakkersuisut sakkortuumik kaammattorumavagut piaartumik suleqatigiissitalioqqullugit.

Atuakkat qaqqatut issammata alisissoq alakkarumallugu.

Qujanaq,

Najaaraq Møller, Siumut